

Het uur van de waarheid / Kairos doc.

Het OJEC heeft serieus willen luisteren naar het geluid dat opklinkt uit 'Het uur van de waarheid'. De toevoeging 'Een Palestijns Kairos document', roept associatie op met het Zuid-Afrikaanse Kairos document uit 1985; een voorbeeld van contextuele bevrijdingstheologie.

Het OJEC ziet in het document een poging van Palestijnse christenen een voor hen zeer moeilijke situatie onder woorden te brengen. Die noodkreet wordt verstaan. Met de opstellers hoopt het OJEC op een rechtvaardige politieke regeling die vrede en veiligheid brengt voor alle betrokkenen in het conflict.

Het OJEC wijst in dit verband ook op het waardevolle proces, geïnitieerd door Palestijnse en Israëliische politici die religieuze leiders vroegen samen na te denken over de bijdrage van religie aan het bouwen van vrede, The Alexandria Proces uit 2002.

In 2007 vond in Jeruzalem een dialogische conferentie plaats onder het thema 'the contribution of Jewish-Christian-Muslim dialogue to Peace-Building in the Middle East', georganiseerd door de ICCJ. Het OJEC hoopt dat het document 'Het uur van de waarheid' zijn weg zal vinden naar dergelijke gesprekspodia en de ondertekenaars en opstellers ook daar gesprekspartners zullen vinden met wie samen gewerkt kan worden aan het naderbij brengen van een rechtvaardige oplossing voor alle betrokkenen.

Dit gezegd hebbende wil het OJEC een aantal punten aanraken en daar de opstellers op bevragen.

De opstellers adresseren in hun inleiding een aantal groepen: geloofsgenoten in eigen land, godsdienstige en politieke leiders, de

Palestijnse en de Israëlische maatschappij, de internationale gemeenschap en de christelijke geloofsgenoten wereldwijd. Dit is zeer breed.

De opstellers, nadrukkelijk sprekend vanuit een eigen terminologie, context en theologisch denken, lopen op z'n minst het gevaar niet door een ieder begrepen te worden. Op diverse punten wordt een verwijdering opgeroepen. Vandaar een aantal vragen om te voorkomen dat het gesprek dichtslaat. Vragen om verheldering, bedoeld om de opstellers en geadresseerden recht te doen. Vragen om terminologisch af te bakenen waarover gesproken wordt en met de verkregen duidelijkheid een stap dichterbij te geraken bij de door allen gehoopte oplossing van vrede en veiligheid, leven binnen internationaal erkende en gerespecteerde grenzen.

Het OJEC stelt vast dat de opstellers schrijven vanuit een bepaalde, ten opzichte van het jodendom dominant te noemen, theologie. Met name paragraaf 2.2.2 is zo sterk christologisch geformuleerd dat het moeilijk, zo niet onmogelijk is, begrip op te brengen voor deze denklijn. Ik citeer: 'Jezus kwam om een nieuw licht te werpen op het Oude Testament (...) op de thema's belofte, verkiezing, volk van God en het land.' einde citaat. De openingszin van 2.2 'Jezus Christus is gekomen om de Wet en de Profeten te vervullen', doet vrezen dat hier een superioriteitsgedachte geïntroduceerd wordt waar de moderne westerse theologie zich van gedistantieerd heeft. Het wordt nog pijnlijker voor joden wanneer te lezen is 'Daarom mag het niet zo zijn dat het Woord van God getransformeerd wordt tot een versteende letter, die de liefde van God en zijn voorzienigheid in het leven van volken en individuen perverteert. Dat is precies wat er aan schort in een fundamentalistische Bijbelopvatting die dood en verderf zaait wanneer het Woord van God in steen verandert. Dat gebeurt wanneer het van generatie op generatie wordt

doorgegeven als een dode letter en vervolgens wordt gebruikt als een wapen in onze huidige geschiedenis om ons te beroven van ons land.’- einde citaat 2.2 -.

Vraag: Hoeveel ruimte is er voor het joodse religieuze zelfverstaan, visie op de Tenach, visie op belofte, verkiezing en land en het joodse verstaan van het Koninkrijk van God?

Vraag: moet het jodendom zich onder punt 2.2 terzijde geschoven voelen, overtroffen weten door het christendom, zoals theologisch verwoord in het document?

Van kerkelijke leiders kan verwacht worden dat zij met overtuiging een theologische insteek nemen bij de benadering van de problematiek en de beweging naar een uitkomst. Het is evenwel de vraag of een dergelijk uitgesproken visie niet vervreemdend werkt op een aantal geadresseerden. Het jodendom herkent zich er niet in en voelt zich buitengesloten.

Los van de theologische paragraaf meent het OJEC dat er nogal wat vragen te stellen zijn over de perceptie van de historische ontwikkelingen in de regio. Het document ontbeert een politiek paragraaf waarin een richting wordt aangegeven. Zo wordt nergens in het stuk omschreven wat er bedoeld wordt met land. In 3.3.3 staat de krachtige zin ‘Dit land is ons land en het is onze plicht het te verdedigen en het voor ons op te eisen.’ Dit vraagt om verheldering. Te meer omdat in de gehele opstelling enige verwijzing naar het bestaansrecht van de staat Israël ontbreekt. Evenmin wordt verwezen naar de historische verbondenheid van het volk Israël, het joodse volk, door de eeuwen heen, met dit land. Duidelijk is onder woorden gebracht de Palestijnse beleving, het joodse narratief ontbreekt.

Het wordt nog pijnlijker wanneer ‘terreur en raketten’ gezien worden als gerechtvaardigde uitingen van Palestijns verzet. De zin ‘We hebben groot respect voor hen die hun leven gaven voor onze natie (4.2.5) lijkt sympathie uit te drukken voor terreur en wekt daarmee weerzin.

Dit leidt op zijn minst tot de vraag naar het bestaansrecht van de staat Israël. Zijn de opstellers van mening dat Israël een internationaal erkende soevereine staat is? Omdat elke verwijzing naar een staatsvorm ontbreekt en er alleen gesproken wordt over land als grond om op te leven, is de vraag relevant welk staatkundig oplossingsmodel de opstellers voor ogen hebben? Een twee-staten oplossing? Of één-staat oplossing? Een Palestijnse staat met het recht voor joden om daarin te wonen? Het is niet onbelangrijk hier een antwoord op te geven.

Wordt in het stuk de Palestijnse beleving van de werkelijkheid beschreven, is er bij de opstellers ook begrip voor het joodse narratief, de menselijke factor van verlies, angst en vrees aan de andere kant van de lijn?

De, inmiddels in de pers tekstueel bediscussieerde, economische paragraaf (4.2.6) (7) waarin sprake is van economische sancties en boycot tegen Israël kan het OJEC niet accepteren. Ze worden als niet effectief beschouwd. Effectiever en rechtmatiger is het om met behulp van de Europese im- en export regelingen zuiver om te gaan met goederen- en geldstromen uit de regio, zoals verwoord in de Associatieovereenkomst tussen de EU en Israël en recentelijk nog bekrachtigd door het Europese Hof van Justitie (25/02/2010).

Samenvattend.

Het OJEC heeft op diverse paragrafen inhoudelijk kritiek, van sommige bewoordingen distantieert het OJEC zich.

Door de gekozen bewoordingen herkent het OJEC zich op verschillende onderdelen niet en meent dat in het theologische woordgebruik sprake is van het buiten sluiten van hen die niet vallen onder de door de opstellers gehanteerde christelijke noemer.

Het OJEC zou wensen dat er meer openheid en ontvankelijkheid zou zijn voor het religieuze zelfverstaan van de ander. Ook zou het OJEC hopen op meer begrip voor de menselijke factor aan joodse / Israëliische zijde.

Het OJEC keert zich af van de waardering voor terreur als een gerechtvaardigde uiting van verzet.

Het OJEC meent dat de gebezigde terminologie inzake 'land' en het ontbreken van een erkenning van de staat Israël binnen internationaal geaccepteerde grenzen leidt tot misvatting en ongewenste vaagheid.

Dat alles gezegd hebbend keren wij terug naar de eerst opmerking. 'Het OJEC wil het stuk zien als een poging van Palestijnse christenen een voor hen zeer moeilijke situatie onder de aandacht te brengen. Met de opstellers van dit document hoopt het OJEC op een rechtvaardige politieke regeling die vrede en veiligheid biedt voor alle betrokkenen in het conflict'.

Dat het OJEC, ondanks een aantal kritische kanttekeningen, gekozen heeft vragen te stellen aan de opstellers van het document is inherent aan het wezen en het karakter van het OJEC, zijnde een 'overlegorgaan'. De kracht van het OJEC ligt daarin dat, ondanks verschillende achtergronden, meningen en posities de aangesloten

instellingen de weg van het gesprek en overleg kiezen. In het proces van dat gesprek wordt binnengekomen op eigen identiteit, be vraagt men elkaar, leert men de ander te verstaan en groeit de behoefte tot toenadering en een gezamenlijke inspanning voor menselijkheid.

De vragen van het OJEC willen een opening naar voren scheppen, naar een voortgaand gesprek, naar herkenning en erkenning.

Op 17 januari jl. zond de synode van de PKN een brief aan de Israëli sche ambassadeur in Nederland.

De brief opent met het uitspreken van de onopgeefbare verbondenheid van de PKN met het joodse volk.

De brief onderstreept het bestaansrecht van de staat Israël en geeft aan haar invloed aan te wenden dat ook de Palestijnse partners van de PKN het bestaansrecht van Israël volmondig zullen erkennen.

In de brief volgt de PKN op drie punten de internationale zorg ten aanzien van het naleven van het internationale recht.

En tenslotte roept de brief iedere partij in het midden Oosten op zijn verantwoordelijkheid te nemen om in woord en daad vrede en gerechtigheid na te streven.

De brief refereert aan het document 'Het uur van de waarheid' als zijnde een roep om vrede en recht. In het voorgaande hebben wij duidelijk gemaakt die oproep ook te willen verstaan, maar dat wij ook de nodige kritische vragen aan de opstellers van het document hebben te stellen.

Het staat een kerk vrij zich rechtstreeks te wenden tot een regering, zij het dat een dergelijke stap vrij ongebruikelijk is en het OJEC het

op prijs had gesteld wanneer het door de PKN geconsulteerd was geweest voordat de brief verzonden werd.

Het OJEC hoopt vandaag een bijdrage te leveren aan en een signaal af te geven gericht op ontmoeting en gesprek en weg van verstarring en polarisatie.

En om in Zuid Afrika te eindigen, een citaat van Nelson Mandela: ' If you want to make peace with your enemy, you have to work with your enemy. Then he becomes your partner.'

En:

' If you talk to a man in a language he understands, that goes to his head.

If you talk to him in his language,
that goes to his heart.'

Soest, 26 april 2010

OJEC-bijdrage

Bert Schüssler / Willem van der Sluis

Gelegenheid:

Bijeenkomst Platform Appèl Kerk en Israël over Kairos Doc.